

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	28 TACHWEDD 2016
PWNC:	CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR 2017/18
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	CYNGHORYDD HYWEL EIFION JONES (DEILYDD PORTFFOLIO – CYLLID)
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES, PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
AWDUR YR ADRODDIAD: RHIF FFÔN: E-BOST:	GERAINT H. JONES (RHEOLWR GWASANAETH REFENIW A BUDD-DALIADAU) 01248 752651 ghjfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	DIM YN BERTHNASOL
A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau	
<p>ARGYMHELLION</p> <ul style="list-style-type: none"> Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymell i Gyngor Sir Ynys Môn (Cyngor llawn) yn ei gyfarfod ar 15 Rhagfyr 2016 na ddylai'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol gael ei adolygu na'i newid am gynllun arall. Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymell i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 15 Rhagfyr 2016 y dylid mabwysiadu'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol yn ffurfiol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2017/18. Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymell i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 15 Rhagfyr 2016 ei fod yn rhoi awdurdod i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) (Swyddog Adran 151) i wneud trefniadau gweinyddol fel bod pob newid blynyddol ar gyfer uwchraddio ffigyrau ariannol neu adolygiad technegol mewn unrhyw reoliad/reoliadau sy'n diwygio yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ac am bob blwyddyn ddilynol. <p>RHESYMAU A CHEFNDIR</p> <p>Gweler yr adroddiad ynghlwm - Atodiad A</p>	
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
Gweler yr adroddiad ynghlwm - Atodiad A	
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
Mae Rheoliadau yn nodi bod hyn yn benderfyniad i'r Cyngor llawn. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith dderbyn Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i'w gymeradwyo gan y Cyngor llawn.	
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?	
Mae'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2017/18 y gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ei gymeradwyo yn gyson â'r cynlluniau a gymeradwywyd yn flynyddol gan y Cyngor llawn yng nghyswllt y Gostyngiadau'r Dreth Gyngor sydd mewn grym ers y flwyddyn ariannol 2014/15.	

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Mae'r Setliad Drafft Refeniw a Chyfalaf Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru 2017/18 wedi ein cyrraedd ar 19 Hydref 2016 ac mae'r Setliad Drafft yn dyfarnu'r Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i'r Cyngor i gwrdd â chostau ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2017/18 o £5,165,000 (i'w gymharu efo £5,099,000 am 2016/17). Mae'r rhagamcaniadau isod wedi eu gwneud yn seiliedig ar y grant o dan y Setliad Drafft am 2017/18.

Y gwariant cyfredol (diwedd Chwarter 2, 2016/17 yw £5,374,694), efo Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Llywodraeth Cymru yn erbyn y gwariant o £5,165,000. Mae hyn yn rhoi diffyg tybiedig oddeutu £210k i'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano yn 2017/18. Yn Nghyllideb Drafft y Cyngor am 2017/18 mae £500k wedi cael ei ddyfarnu i gwrdd â'r gost yma ac hefyd am ddarpariaeth ychwanegol ar gyfer drwgddyledion gor-daliadau budd-dal.

Bydd dau ffactor yn 2017/18 yn cael effaith ar y gwariant ar y cynllun:-

- Rhwng Ebrill 2016 a Medi 2016 mae gostyngiad mewn llwyth achos o 1%, sy'n cymharu efo lleihad rhwng 1% - 2% yn ystod 2015/16 a 2% - 3% yn ystod 2014/15;
- Cynnydd a gynlluniwyd yn y Dreth Gyngor o 3.0% am 2017/18.

Un o'r ffactorau ansicr, adeg 2017/18, sy'n effeithio ar wariant o dan y cynllun yw effaith diwygiadau arfaethedig Canghellor y Trysorlys yn Natganiad yr Hydref ar 23 Tachwedd 2016 ac hefyd, o ganlyniad i Ddatganiad yr Hydref os bydd Llywodraeth Cymru yn uwchraddio neu ddim y ffigyrau ariannol ar gyfer ei reoliadau diwygiedig parthed y cynllun am 2017/18.

Gan ystyried yr uchod, ar y gorau bydd y gwariant a amcangyfrifir ar y cynllun yn £5,425,210 (gan dybio cynnydd yn y Dreth Gyngor o 3.0% a gostyngiad 2% mewn llwyth achos) ac, ar ei waethaf, y gwariant a amcangyfrifir o £5,535,930 (yn tybio 3.0% o gynnydd yn y Dreth Gyngor a na fydd gostyngiad llwyth achos).

Felly, disgwylir diffyg a amcangyfrifir o rwng £260k a £371k yng nghyllid grant y bydd yn rhaid i'r Cyngor fod yn gyfrifol amdano. Mae hyn yn seiliedig ar i'r Cyngor llawn ail-fabwysiadu'r cynllun cyfredol heb ei newid. Serch hynny, bydd maint y diffyg yn fwy amlwg wrth i'r broses gosod y gyllideb mynd ymlaen.

DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?**Beth oedd eu sylwadau?**

	DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?	Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Dim sylw
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Awdur yr adroddiad
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Dim sylw
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	<p>Y brif risg i'r Cyngor yw costau ychwanegol ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor all fod yn uwch na grant Llywodraeth Cymru am 2017/18. Nid oes gan y Cyngor reolaeth ar newidiadau yn y llwyth achosion a phe bai yn cynyddu, bydd costau'r Cyngor hefyd yn cynyddu o ganlyniad. Byddai 1% o gynnydd yn y llwyth achos yn gosod pwn ychwanegol o oddeutu £55,000 ar yr Awdurdod.</p> <p>Mae'r effaith Datganiad yr Hydref Canghellor y Trysorlys ar hyn o bryd yn ansicr.</p>
F - Atodiadau:		
Atodiad A – Adroddiad i'r Cyngor llawn i'w ystyried 15 Rhagfyr 2016.		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	15 RHAGFYR 2016
PWNC:	CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR
SWYDDOG ARWEINIOL:	MARC JONES PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
SWYDDOG CYSWLLT:	GERAINT JONES RHEOLWR GWASANAETHAU REFENIW A BUDD-DALIADAU (EST. 2651)
GWEITHREDU :	MABWYSIADU'R CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR AM 2017/18

1. Pwrpas yr Adroddiad

1.1 Mae'r adroddiad yn egluro'r angen i fabwysiadu cynllun erbyn 31 Ionawr 2017 yng nghyswllt 2017/18.

2. Gwybodaeth Cefndirol

2.1 Mabwysiadodd y Cyngor llawn ar 9 Rhagfyr 2015 ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am flwyddyn ariannol 2016/17. Mae angen i'r Cyngor llawn ystyried, yn unol â Rhan 2, Rheoliad 18 o "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) Rheoliadau 2013 Rhif. 3029 (W.301) (y Rheoliadau) ar gyfer pob blwyddyn ariannol, a ddylai adolygu ei gynllun neu ei ddisodli gyda Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor arall. Rhaid i'r Cyngor llawn wneud unrhyw newid i'w gynllun, neu unrhyw gynllun newydd yn ei le, heb fod yn hwyrach na 31 Ionawr yn y flwyddyn ariannol cyn yr un y bydd yn newid neu'r cynllun newydd yn dod i rym.

2.2 Fe wnaeth y Cyngor llawn, o dan y cynllun cyfredol, fabwysiadu'r Rheoliadau yn ffurfiol fel ei gynllun a, chan ddefnyddio'i bwerau dewisol, fe benderfynodd ddefnyddio disgresiwn lleol i fabwysiadu Pensiwn Anabledd Rhyfel Lleol a Chynllun Dewisol Pensiwn Gweddwon Rhyfel yn unol â'r Rheoliadau. Fe welir manylion yn y cynllun cyfredol o'r elfennau nad ydynt yn cael eu cyfrif fel incwm i bwrrpas y disgresiwn lleol hwn. Mae hwn yn darparu cymorth Y Dreth Gyngor ychwanegol at yr hyn y mae'n rhaid ei dalu'n statudol dan y Rheoliadau. Hwn yw'r unig ddisgresiwn lleol a roddir gan y Cyngor llawn dan ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Leol cyfredol.

2.3 Rhaid i'r Cyngor llawn hefyd roi sylw i Reoliad 17 y Rheoliadau pan fydd yn adolygu neu'n newid cynllun. Os bydd y Cyngor llawn yn penderfynu adolygu neu newid ei gynllun, rhaid iddo gyhoeddi cynllun drafft o'r adolygiad mewn ffordd y mae'n credu sy'n addas a rhaid iddo ymgynghori gyda phobl a fydd, yn ei dyb ef, â diddordeb yng ngweithrediad ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Nid oes, fodd bynnag, unrhyw ofyniad i ymgynghori'n flynyddol, dim ond pan fydd cynllun yn cael ei adolygu neu ei newid y bydd yn rhaid cynnal ymgynghoriad.

2.4 Am 2017/18, nid yw Llywodraeth Cymru yn adolygu nac yn newid y Rheoliadau ond, fel ar gyfer 2016/17, bydd Llywodraeth Cymru yn gwneud rheoliadau diwygiedig i uwchraddio'r ffigurau ariannol a ddefnyddir yn y Rheoliadau ac er mwyn adlewyrchu unrhyw newidiadau technegol eraill fydd eu hangen o ganlyniad i newidiadau i fudd-daliadau. Unwaith yn rhagor, yr un modd â 2016/17, bydd amseriad y rheoliadau diwygiedig hynny yn dibynnu ar Ddatganiad Hydref Canghellor y Trysorlys (23 Tachwedd 2016) a'r atodlen uwchraddio ddilynol a gyhoeddwyd gan yr Adran am Waith a Phensiynau ychydig ddyddiau ar ôl Datganiad yr Hydref. Y dyddiad cynharaf y gall Llywodraeth Cymru bennu'r Rheoliadau drafft newydd sy'n adlewyrchu'r uwchraddiad i'r ffigurau ariannol neu unrhyw newid technegol arall gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw yn gynnar mis Rhagfyr 2016. Rhaid rhoi'r rheoliadau hyn gerbron ar ffurf drafft am 20 diwrnod gwaith heb gyfrid dyddiau gwyliau a chael trafodaeth lawn cyn iddynt ddod i rym. Ar gyfer 2016/17, ni ddaeth y rheoliadau diwygiol hyn i rym hyd 20 Ionawr 2016 a disgwylir y bydd amserlen debyg yn berthnasol ar gyfer 2017/18.

2.5 Gan fod y Cyngor llawn yn cyfarfod ar 15 Rhagfyr 2016 i benderfynu ar ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor lleol am 2017/18, cynigir bod y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a (Swyddog Adran 151) yn cael yr awdurdod i wneud trefniadau gweinyddol fel bod yr holl newidiadau blynyddol ar gyfer uwchraddio ffigurau ariannol neu adolygiadau technegol yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor y Cyngor ac am bob blwyddyn ddilynol.

3. Adolygu'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol

3.1 Yn **Atodiad B** rhoddir gwybodaeth, ystadegau a gwerthoedd i'r Cyngor llawn ynglŷn ag effaith ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2016/17. Bydd y wybodaeth hon yn ddefnyddiol yn y dyfodol i'r Cyngor llawn wrth iddo ystyried a ddylai adolygu neu newid ei gynllun cyfredol, i'r graddau:-

- Y gall ddefnyddio'r data hwn i fesur patrymau (a oedd yn gywir ar 30 Medi 2016) yn erbyn y waelodlin (yn gywir yn Rhagfyr 2012) pan gynhaliwyd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb o ran nodweddion a ddiogelir ac achosion o freguster. Mae'r patrymau yma yn cael eu mesur yn flynyddol pob Medi (rhoddwyd data tebyg i'r Cyngor llawn wrth ystyried ei gynllun am 2016/17);
- Er mwyn dechrau deall yr effaith gaiff y cynllun ar drigolion yr Ynys mewn perthynas ag oed, pobl anabl, rhyw a chenedl;
- I'r dyfodol, i hysbysu dealltwriaeth y Cyngor llawn o gostau tebygol gwahanol gynlluniau posibl ac o gostau tebygol rhoi diogelwch llawn neu rannol i rai grwpiau penodol o gleientiaid a phobl fregus. Ar hyn o bryd, rhaid darparu 100% o ostyngiad dan y Rheoliadau (os yn gymwys) ac mae Llywodraeth Cymru wedi dweud bydd y trefniadau yma yn parhau am 2017/18 ond bydd adolygiad o hyn yn cael ei ystyried o Ebrill 2018 ymlaen. Nid yw darparu 100% o ostyngiad yn gynaliadwy yn y tymor hwy, y bydd angen mae'n debyg i'r rhai sy'n derbyn Gostyngiad rhannol yn y Dreth Gyngor dalu mwy ac y bydd rhaid i'r rhai sydd ar hyn o bryd yn derbyn gostyngiad 100% gyfrannu am y tro cyntaf tuag at gostau'r Dreth Gyngor ar ôl Ebrill 2018.

3.2 Ers y data gwaelodlin a sefydlwyd yn Rhagfyr 2012, gellir nodi'r patrymau canlynol ar yr Ynys yng nghyswllt ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor:-

- **Llwyth Achosion:** mae'r lleihad yn y llwyth achosion yn parhau ac yn ddiweddar ar raddfa uwch nag ar yr un cyfnod y llynedd. Rhwng Rhagfyr 2012 i Medi 2014 gwelwyd gostyngiad cyffredinol yn y llwyth achosion o 6.3% (6,960 i lawr i 6,525). Yn ystod y cyfnod blynyddol o Fedi 2014 i fyny at Medi 2015, syrthiodd y llwyth achosion pellach gan 1.8% i lawr i 6,410 ac o Fedi 2015 i Fedi 2016 syrthiodd y llwyth achosion eto gan 2.5% i lawr i 6,252;

- **Llwyth Achosion:** mae'r nifer hawliadau wedi'u Pasportio h.y. hawlwyd sy'n derbyn Lwfans Ceisio Gwaith (yn seiliedig ar Incwm), Cymorth Incwm, Lwfans Cymorth Cyflogaeth (yn gysylltiedig ag Incwm) a Gwarant Credyd Pensiwn lle mae'r Adran Gwaith a Phensiynau eisoes wedi dilysu incwm, wedi syrthio o 69.7% i 69.5% o'r llwyth achosion yn ystod y 12 mis i fyny at Medi 2016. Mae hawliadau sydd heb eu Pasportio, h.y. hawlwyd safonol, wedi codi o 30.3% i 30.5%. Am hawlwyd safonol rhaid i'r awdurdod lleol ddilysu incwm. Mae'r hawlwyd yma fel arfer mewn gwaith ar lefel incwm sy'n gymwys i gael gostyngiad llawn neu'n rhannol neu'n bensiynwyr efo cynilon ac incwm eraill;
- **Oed:** roedd y dadansoddiad yn Rhagfyr 2012 yn awgrymu ychydig o gynnydd o ran nifer yn yr hawliadau gan bobl o Oedran Gweithio o gymharu â hawliadau gan Bensiynwyr (rhaniad 51.5%/48.5%). Erbyn Medi 2014, roedd hyn wedi cynyddu rhyw fymryn (rhaniad 51.7%/48.3%) efo'r un patrwm erbyn Medi 2015 (52.7%/47.3%). I fyny at Medi 2016 mae'r cynnydd wedi sefydlogi ac yn dangos rhaniad 51.9%/48.1%;
- **Oed:** roedd y dadansoddiad o aelwydydd â phlant yn hawlio Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn Rhagfyr 2012 yn 21.9% o'r llwyth achosion. Erbyn Medi 2014, roedd hyn wedi cynyddu i 24.2% ac erbyn Medi 2015 arhosodd yn weddol sefydlog ar 24.1% ond erbyn Medi 2016 mae wedi syrthio i 23.2%;
- **Anabledd:** roedd y dadansoddiad o aelwydydd sy'n derbyn Gostyngiadau'r Dreth Gyngor lle derbyniwyd taliadau anabledd penodol (sef Elfen Gofal y Lwfans Byw i'r Anabl (Isel, Canolig neu Uchel), Lwfans Gweini, Cyfran Cefnogaeth o Lwfans Cefnogaeth Cyflogaeth, Budd-dal Analluogrwydd a Thaliadau Annibyniaeth Personol) yn Rhagfyr 2012 yn 39.3% o'r llwyth achosion. Erbyn Medi 2014, roedd wedi mynd i lawr i 34.8%. Bu'r patrwm dros y 12 mis diwethaf ei ôl-droi, efo 37.0% o aelwydydd yn cael gostyngiad ac mae'r patrwm yma, lle mae taliadau anabledd penodedig yn cael eu derbyn, yn parhau efo cynnydd i fyny at 39.8% o'r achos llwyth;
- **Rhyw:** roedd yr achosion a oedd yn ymwneud â rhieni sengl a oedd yn ferched yn Rhagfyr 2012 yn 92.5% (13.3% o'r llwyth achosion). Erbyn Medi 2014, roedd yn 92.3% (14.3% o'r llwyth achosion) ac, erbyn Medi 2015, roedd yn 92.1% (13.2% o'r llwyth achosion). Ym Medi 2016 saif y ffigur yn 91.1% (14.2% o'r llwyth achosion);
- **Hil:** Ym mis Rhagfyr 2012, fe gyhoeddodd y Swyddfa Ystadegau Genedlaethol ei Chyfrifiad ar gyfer Mawrth 2011 a oedd yn ymwneud ag amrywiaeth yn Ynys Môn. Gofynnir i'r holl hawlwyd sy'n cwblhau ffurflen gais Gostyngiad y Dreth Gyngor gwblhau arolwg ethnig gwirfoddol. (Gweler Tabl 6 yn Atodiad B am ddadansoddiad yn seiliedig ar yr arolwg gwirfoddol o gymharu â ffigurau Cyfrifiad Mawrth 2011).

3.3 Am y 6 mis cyntaf yn 2016/17, roedd 693 o hawlwyd Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor newydd wedi eu prosesu (i'w gymharu â 782 am yr un cyfnod y llynedd) gyda 11,006 o newidiadau mewn amgylchiadau wedi'u prosesu (i'w gymharu â 8,594 am yr un cyfnod y llynedd). Yr amser a gymerwyd ar gyfartaledd i brosesu hawliadau newydd a newidiadau mewn amgylchiadau oedd 6.2 diwrnod o fewn y cyfnod hwn (am y un cyfnod y llynedd yr amser ar gyfartaledd oedd 6.4 diwrnod).

4. Adolygu'r cynllun cyfredol – Disgresiwn Lleol

4.1 Gan nad yw Llywodraeth Cymru yn bwriadu diwygio'r Rheoliadau, ar wahân i uwchraddiadau ariannol a newidiadau technegol sy'n cael eu defnyddio yn y Rheoliadau, yr unig ystyriaethau sydd ar gael i'r Cyngor llawn i'w hadolygu ac i benderfynu arnynt yw ym maes y disgresiwn lleol a ganiateir dan y Rheoliadau. O dan y Rheoliadau, mae gan y Cyngor lleol ddisgresiwn llawn yn y meysydd hyn yn unig:-

- Y gallu i gynyddu'r cyfnod gostyngiad estynedig safonol o 4 wythnos a roddir i bersonau ar ôl iddynt ddychwelyd i'r gwaith, lle y maent eisoes wedi bod yn derbyn gostyngiadau'r dreth gyngor a ddaw i ben wedi iddynt ddychwelyd i'r gwaith, h.y. **“Cyfnod Talu Estynedig”**;

Mae'r costau uwch a amcangyfrifir am 2017/18 yn gysylltiedig ag ymestyn y cyfnod statudol estynedig yn amrywio rhwng £7,750 am bythefnos hyd at £22,770 am 6 wythnos y tu hwnt i'r 4 wythnos safonol. O dan y rheolau blaenorol ar gyfer Budd-dal y Dreth Gyngor, nid oedd unrhyw ddarpariaeth arbennig yn bodoli i ganiatáu ar gyfer hyn a wnaeth y Cyngor ddim defnyddio'r disgresiwn hwn pan gyflwynwyd Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Argymhellir felly na ddylid adolygu'r cynllun ac ymestyn y cyfnod talu am 2017/18.

- Disgresiwn i gynyddu swm y Pensiynau Anabledd Rhyfel a Phensiynau Gweddwon Rhyfel a fydd yn cael ei ddiystyru wrth weithio allan incwm yr hawliwr, h.y. **“Gweddwon Rhyfel”**;

Mae gan y Cyngor llawn eisoes gynllun lleol sy'n caniatáu hyblygrwydd ychwanegol yn y maes hwn. Argymhellir y dylai hyn barhau. Amcangyfrifir y bydd y gost i'r Cyngor yn £21,750 yn 2016/17. Argymhellir, felly, bod y swm ychwanegol sy'n cael ei ddiystyru dan y cynllun lleol cyfredol yn parhau heb ei ddiwygio am 2017/18.

- Y gallu i ôl-ddyddio'r Gostyngiadau'r Dreth Gyngor o safbwynt hawliadau hwyr cyn y cyfnod safonol o dri mis cyn yr hawliad, h.y. **“Ôl-ddyddio Hawliadau”**.

Mae'r Cyngor llawn bob amser wedi bod o'r farn bod 3 mis yn gyfnod digonol i ganiatáu ôl-ddyddio Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i hawliadau gan bensiynwyr a rhai o oed gweithio. Mae'r Cyngor llawn o'r farn bod digon o rwydweithiau cefnogaeth ar gael i hawlwr. Mae yna lawer iawn o ansicrwydd am y gost debygol pe bai cynllun lleol o'r fath yn cael ei fabwysiadu ac argymhellir, felly, na ddylid adolygu'r cynllun drwy ymestyn y cyfnod ôl-ddyddio y tu hwnt i 3 mis yn ystod 2017/18.

4.2 Dylid nodi nad oes unrhyw arian ychwanegol ar gael gan Lywodraeth Cymru i gyllido'r elfennau dewisol hyn.

4.3 O dan Atodiad 1 ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2016/17, mae'r Cyngor llawn yn manylu ar y weithdrefn lle y gall hawlwr newydd wneud cais am ostyngiad o dan y cynllun. Isod ceir dadansoddiad o'r dull ymgeisio a ddefnyddir gan hawlwr newydd am y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor rhwng 1 Ebrill 2016 a 30 Medi 2016:-

Dull Ymgeisio	Nifer	Canran (%)
A. Ceisiadau electronig		
i. Drwy apwyntiad/hunan gymorth yn y Swyddfa Refeniw a Budd-daliadau, Llangefni	148	21.4
ii. Drwy apwyntiad/hunan gymorth yng Nghyswllt Môn, Llangefni (agorwyd ar 29 Medi 2016)	2	0.3
iii. Drwy apwyntiad dros y ffôn i'r Swyddfa Refeniw a Budd-daliadau, Llangefni	64	9.2
iv. Drwy apwyntiad efo partneriaid cymeradwy efo hyfforddiant priodol	37	5.3
v. Ceisiadau ar-lein drwy'r wefan – hunan wasanaeth	175	25.3
vi. Dogfennau mewnbyn yr Adran Gwaith a Phensiynau	47	6.8
B. Ceisiadau ar bapur	1	0.1
C. Dull yr ymgeisio ddim yn wybyddus gan na chafodd ei gofnodi'n briodol	219	31.6
CYFANSWM	693	100

Argymhellir hefyd bod y gweithdrefnau hyn yn parhau'r un fath ac nad ydynt yn cael eu hadolygu ar gyfer 2017/18 (heblaw am y weithdrefn o dderbyn "llofnod electronig" wrth hawlio trwy ddull electronig bydd yn cael ei chyflwyno cyn diwedd Rhagfyr 2016 ac am y gweithdrefnau sydd raid eu gwneud wrth gyflwyno Credyd Cynhwysol i ambell hawliwr o hyn ymlaen). Mae staff hefyd wedi cael eu atgoffa i ddynodi, mewn pob achos, y ddull o ymgeisio o fewn ein cofnodion.

5. Goblygiadau Ariannol a Risg

5.1 Nid yw'r Setliad Refeniw a Chyfalaf Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru 2017/18 yn debygol o gyrraedd tan 21 Rhagfyr 2016 ac felly, ni wn (adeg ysgrifenni'r adroddiad hwn) beth fydd y dyfarniad Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor terfynol i'r Cyngor i gwrdd â chostau ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2017/18. Mae'r rhagamcaniadau isod wedi eu gwneud yn seiliedig ar y Setliad Drafft 2017/18 a gyhoeddwyd ar 19 Hydref 2016. Y gwariant cyfredol (diwedd Chwarter 2, 2016/17 yw £5,374,694), efo Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Llywodraeth Cymru yn erbyn y gwariant o £5,099,000 am 2016/17. Mae hyn yn rhoi diffyg tybiedig o £210k i'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano yn 2017/18. Yn Nghyllideb Drafft y Cyngor am 2017/18, mae £500k wedi cael ei ddyfarnu i gwrdd â'r gost yma ac hefyd am ddarpariaeth ychwanegol ar gyfer ddrwgddyledion gordaliadau budd-dal.

5.2 Bydd dau ffactor yn 2017/18 yn cael effaith ar y gwariant ar y cynllun:-

- Rhwng Ebrill 2016 a Medi 2016 mae gostyngiad mewn llwyth achos o 1%, sy'n cymharu efo lleihad rhwng 1% - 2% yn ystod 2015/16 a 2% - 3% yn ystod 2014/15;
- Cynnydd a gynlluniwyd yn y Dreth Gyngor o 3.0% am 2017/18.

Un o'r ffactorau ansicr, yn ystod 2017/18, sy'n effeithio ar wariant o dan y cynllun yw effaith diwygiadau arfaethedig Canghellor y Trysorlys yn Natganiad yr Hydref ar 23 Tachwedd 2016 ac hefyd, o ganlyniad i Ddatganiad yr Hydref, os bydd Llywodraeth Cymru yn uwchraddio neu ddim y ffigyrau ariannol ar gyfer ei reoliadau diwygiedig parthed y cynllun am 2017/18.

5.3 Gan ystyried yr uchod, ar y gorau bydd y gwariant a amcangyfrifir ar y cynllun yn £5,425,210 (gan dybio gostyngiad 2% mewn llwyth achos a 3.0% cynnydd yn y Dreth Gyngor) ac, ar ei waethaf, y gwariant a amcangyfrifir o £5,535,930 (yn tybio na fydd gostyngiad llwyth achos a 3.0% o gynnydd yn y Dreth Gyngor).

5.4 Felly, disgwylir diffyg a amcangyfrifir o rwng £260k a £371k yng nghyllid grant y bydd yn rhaid i'r Cyngor fod yn gyfrifol amdano. Mae hyn yn seiliedig ar i'r Cyngor llawn ail-fabwysiadu'r cynllun cyfredol heb ei newid. Serch hynny, bydd maint y diffyg yn fwy amlwg wrth i'r broses gosod y gyllideb fynd ymlaen.

6. Goblygiadau Cyfreithiol

6.1 Mae'n ofynnol i'r Cyngor sefydlu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor o dan y Rheoliadau Anghenion Rhagnodedig. Er bod y ddeddfwriaeth yn darparu ar gyfer cynllun arall i'w ddefnyddio pe na bai'r Cyngor yn sefydlu cynllun, mae'r Cyngor, er hynny, â dyletswydd statudol i fabwysiadu ei gynllun ei hun, hyd yn oed pe bai'n dewis peidio â gosod unrhyw un o'r elfennau dewisol.

7. Goblygiadau Cydraddoldeb

7.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb yn dilyn ei ymgynghoriad ar gyfer y Rheoliadau gwreiddiol yn 2012. Mae asesiad lleol o'r effaith ar gydraddoldeb wedi cael ei gynnal ar ran y Cyngor mewn trefniadau ar y cyd ar draws Cymru hefyd mewn perthynas â Rheoliadau 2012 (Rhagfyr 2012, cyhoeddwyd Mawrth 2013) a chafodd hwn ei ddiweddarau ym Medi 2014, Medi 2015 a diweddariad pellach Medi 2016 fel y gwelir yn **Atodiad B**.

8. Goblygiadau'r Iaith Gymraeg

8.1 Mae'r prif reoliadau a rheoliadau diwygiedig Cynulliad Cymru yn ddwyieithog. Mae Cynllun y Cyngor ei hun yn ddwyieithog ac mae ffurflenni hawlio, naill a'i trwy ddulliau electronig neu trwy bapur, yn ddwyieithog. Mae'n bartneriaid cymeradwy wedi cael eu hannog i roi gwasanaeth dwyieithog ac mae'n gwasanaeth hawlio hunan wasanaeth yn hollol ddwyieithog. Mae'r gwasanaeth i hawlio tros y ffôn neu drwy apwyntiad efo staff y Cyngor hefyd yn hollol ddwyieithog.

8.2 Mae holl ohebiaeth parthed rhybuddion gwobrwyo Gostyngiad y Dreth Gyngor yn ddwyieithog ac mae'r gwasanaeth yn medru siarad a gohebu yn yr iaith mae'r cwsmer yn ei ddewis. Serch hynny, mae meddalwedd gweinyddu'r Cynllun yn yr uniaith Saesneg (does dim dewis gwahanol ar gael yn y farchnad). Mae'r ohebiaeth fewnol rhwng y Cyngor â'r Adran am Waith am Phensiynau, gan amlaf, yn uniaith Saesneg ond mae ffurflenni hawlio trwy'r Gymraeg ar gael o'r Adran am Waith a Phensiynau.

9. Goblygiadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

9.1 Wrth ddrafftio'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2017/18, cymerwyd i ystyriaeth Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a sut mae'r Cynllun yn cefnogi'r nodau llesiant. Pwrpas y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yw rhoi'r gallu i bobol oedran gwaith a phensiynwyr sydd ar incwm isel i gwrdd â'u costau Treth Gyngor. O dan y Cynllun rhoddir cymorth ychwanegol i bensiynwyr a phobol anabl trwy ddiystyru lefel uwch o incwm a hefyd, gosod y lefel incwm disgwylir pensiynwyr a phobol anabl i fyw arno, cyn dechrau colli ar yr hyn sy'n cael eu talu fel gostyngiad, ar lefel uwch na phobol oedran gwaith. Mae hyn yn cyd-fynd efo un o brif nodweddion diwygio lles bod hi'n fwy manteisiol o fod mewn gwaith nac allan o waith.

9.2 Mae'r Cynllun hefyd yn rhoi gostyngiad ychwanegol parthed cwsmeriaid sy'n derbyn pensiynau anabledd rhyfel a phensiynau gweddwon rhyfel.

9.3 Mae'r Cynllun yn cyfrannu at y nodau llesiant o Gymru lewyrchus, Cymru sy'n iachach, Cymru sy'n fwy cyfartal, a Chymru o gymunedau cydlynus.

10. Dogfennau Cefndirol

Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau Treth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 Rhif 3029 (W.301)

Y Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Gofynion Rhagnodedig a Chynlluniau diodyn) (Cymru) (Diwygiad) 2017 **Rhif ????? (W ????)**

Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Cymru: Cymariaethau o fewn Cymru o Nodweddion a Ddiogelir ac Amllder bregus rwydd Mawrth 2013 - Simon Horsington and Associates Ltd, 2013 wedi ei diweddarau Medi 2014, Medi 2015 a Medi 2016)

11. Argymhellion

- Nad yw'r Cyngor llawn yn adolygu nac yn disodli ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol gyda chynllun arall;
- Bod y Cyngor llawn yn ffurfiol yn mabwysiadu'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol am flwyddyn ariannol 2017/18 (**gweler Atodiad A**);
- Bod y Cyngor llawn yn ei gyfarfod yn rhoi awdurdod i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) (Swyddog Adran 151) wneud trefniadau gweinyddol fel bod yr holl newidiadau blynyddol ar gyfer uwchraddio ffigyrau ariannol neu ddiwygiadau technegol mewn unrhyw reoliad neu reoliadau sy'n diwygio yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor y Cyngor ac am bob blwyddyn ddilynol.

Cyngor Sir Ynys Môn

Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor 2017/18

Cynllun Penodedig ar gyfer Hawlwyr sy'n Bensiynwyr a phobl nad ydynt yn Bensiynwyr

Rhagarweiniad

Ers 1 Ebrill 2013, mae Budd-dal y Dreth Gyngor, sef dull o gynorthwyo teuluoedd incwm isel gyda'u Dreth Gyngor, wedi cael ei ddi-ddymu. Cafodd ei ddisodli gan Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

Ar 19 Rhagfyr 2012, gwnaed rheoliadau gan Lywodraeth Cymru i gyflwyno cynllun cenedlaethol ar gyfer Cymru, sef "Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2012 Rhif 3144 (C.316)" (**Rheoliadau Rhagnodedig**) a "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Cynllun Diofyn) (Cymru) 2012 Rhif 3145 (C.317)" (**Rheoliadau Diofyn**). Ar 22 Ionawr 2013, gwnaed rheoliadau diwygiedig pellach gan Lywodraeth Cymru "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Gofynion Rhagnodedig a Chynllun Diofyn)(Cymru)(Diwygio) 2013 (**Rheoliadau Diwygiedig**).

Roedd y Rheoliadau Rhagnodedig yn cynnwys cymal machlud. O ganlyniad i'r cymal yma, roedd y rheoliadau a nodwyd uchod ond yn berthnasol am y flwyddyn ariannol 2013/14. Dan y cymal yma roedd yn ofynnol i adolygu'r rheoliadau a dod a rhai newydd ymlaen erbyn 1 Ionawr 2014 gan Weinidogion Cymru. Petai rheoliadau newydd ddim yn cael eu rhoi ymlaen erbyn y dyddiad yma, ni fyddai darpariaeth ar gyfer Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i'w gweithredu yng Nghymru ar ôl 31 Mawrth 2014.

Ar 26 Tachwedd 2013, cymeradwyodd Cynlluniad Cymru ddwy set o reoliadau newydd : "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Cynlluniau Diofyn) (Cymru) 2013" (**Rheoliadau Cynllun Diofyn**) a'r "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013" (**Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig**). Mae'r rhain ar gael ar :-

Rheoliadau Cynllun Diofyn

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2013/3035/contents/made>

Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2013/3029/contents/made>

Rheoliadau Diwygiedig

Ar **?? Ionawr 2017**, cymeradwyodd Llywodraeth Cymru set bellach o reoliadau diwygio, yn bennaf i uwchraddio'r ffigyrau ariannol yn unol â chynnydd yng nghostau byw ac i roi sylw i nifer o fân-bwyntiau technegol - "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Rheoliadau Rhagnodedig a'r Cynlluniau Diofyn) (Cymru) (Diwygiad) 2016" (**Rheoliadau Diwygio**). Mae'r rhain ar gael ar :-

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2017/??/contents/made>

Mae'r rheoliadau hyn felly yn pennu prif nodweddion y cynllun y dylai pob Cyngor yng Nghymru ei fabwysiadu. Felly, mae cyfrifoldeb ar Gyngor Sir Ynys Môn i fabwysiadu cynllun. Rhaid i Gyngor Sir Ynys Môn fabwysiadu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor erbyn 31 Ionawr 2017 ar gyfer 2017/18 ymlaen.

Bydd Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn yn seiliedig ar Reoliadau Gofynion Rhagnodedig Llywodraeth Cymru (fel y diwygiwyd). Mae'r Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig hyn hefyd yn caniatáu i Gyngor Sir Ynys Môn fabwysiadu cynllun sy'n cynnwys amrediad cyfyngedig o elfennau dewisol i ddarparu cefnogaeth bellach ar gyfer y Dreth Gyngor. Mewn achosion lle mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi mabwysiadu elfennau dewisol ychwanegol, nodir yr elfennau dewisol hyn yn y ddogfen hon.

Oni fydd Cyngor Sir Ynys Môn yn gwneud cynllun erbyn 31 Ionawr 2017, yna daw'r cynllun diofyn i rym yn unol â darpariaethau'r Rheoliadau Cynllun Diofyn. Fodd bynnag, ni fedr Cyngor Sir Ynys Môn ddefnyddio unrhyw ddisgresiwn oni bai ei fod yn mabwysiadu ei gynllun ei hun dan y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig.

Gofynion y Cynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor

Cymeradwyodd cyfarfod o Gyngor llawn Cyngor Sir Ynys Môn ei Gynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar 15 Rhagfyr 2016 mewn perthynas â'r flwyddyn yn cychwyn ar 1 Ebrill 2017. Mae'n nodi, yn unol â'r Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig:-

- Categoriâu o bobl sydd â hawl neu sydd ddim â hawl i ostyngiad
- Y gostyngiadau y mae pobl ym mhob categori â hawl iddynt
- Gofynion gweithdrefnol y Cynllun:-
 1. Y weithdrefn y dylai person ei dilyn i ymgeisio am ostyngiad dan y cynllun.
 2. Y weithdrefn y dylai person ei dilyn i apelio yn erbyn penderfyniad gan awdurdod o ran hawl person i ostyngiad dan y cynllun neu swm unrhyw ostyngiad y mae gan y person hawl iddo.
 3. Y weithdrefn y dylai person ei dilyn i gyflwyno cais i awdurdod am ostyngiad dan adran 13A (1) (c) Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.

Cynllun Lleol Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor

Mabwysiadodd Cyngor Sir Ynys Môn ei Gynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar ofynion fel y cânt eu nodi yn Rheoliadau Llywodraeth Cymru sef "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 Rhif 3029 (C.301)" (Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig) a'r "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Gofynion Rhagnodedig a'r Cynllun Dïofyn) (Cymru) (Diwygio) 2017 Rhif ?? (C. ?)". (Rheoliadau Diwygio). Mae'r Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig a'r rheoliad diwygio ar gael ar:-

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2013/3029/contents/made>

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2017/??/contents/made>

I grynhoi:-

Rhan 1 y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig

Mae'n cynnwys darpariaethau rhagarweiniol a diffiniadau o eiriau ac ymadroddion allweddol a ddefnyddir yn y cynllun hwn.

Rhan 2 y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig: gofynion y cynllun mewn perthynas ag awdurdodau bilio yng Nghymru (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Beth y mae'n rhaid i'r cynllun a fabwysiedir gan Gyngor Sir Ynys Môn ei gynnwys - dosbarthiadau neu bersonau, gostyngiadau a gofynion gweithdrefnol y cynllun.

Rhan 3 y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig: Dosbarthiadau o bersonau sydd â hawl i ostyngiad dan y cynllun hwn (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Pensiynwyr sydd yng Nghategoriâu A i B.

Eraill nad ydynt yn bensiynwyr sydd yng Nghategoriâu C i D.

Rhan 4 y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig: Dosbarthiadau o bobl na ddylid eu cynnwys dan y cynllun hwn (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Dosbarthiadau o bobl sydd i gael eu heithrio o'r cynllun hwn, gan gynnwys pobl sy'n cael eu trin fel rhai nad ydynt yn byw ym Mhrydain Fawr a phobl y mae rheolau mewnfudo'n berthnasol iddynt.

Personau y mae eu cyfalaf yn uwch na £16,000.

Personau sy'n absennol am gyfnod o eiddo.

Personau sy'n fyfyrwyr.

Rhan 5 ac Atodlenni 1 i 5 y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig: materion y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn yng nghyswllt pensiynwyr (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Yn Atodlenni 1 i 5 nodir y rheolau sy'n berthnasol i benderfynu ar hawl pensiynwyr i gael gostyngiad ynghyd â swm y gostyngiad hwnnw dan y cynllun hwn ac uchafswm y Gostyngiad yn y Dreth Gyngor dan y cynllun hwn. Maent hefyd yn nodi sut y mae incwm a chyfalaf ar gyfer pensiynwyr yn cael eu trin wrth weithio allan eu hawl am ostyngiad dan y cynllun hwn.

Rhan 5 ac Atodlenni 6 i 10 y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig: materion y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn mewn perthynas â phobl nad ydynt yn bensiynwyr (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Mae Atodlenni 6 i10 yn nodi'r rheolau sy'n berthnasol i benderfynu ar gymhwyster pobl nad ydynt yn bensiynwyr i ostyngiad ynghyd â swm y gostyngiad dan y cynllun hwn ac uchafswm y Gostyngiad yn y Dreth Gyngor dan y cynllun hwn. Maent hefyd yn nodi sut y bydd incwm a chyfalaf ar gyfer pobl nad ydynt yn bensiynwyr yn cael eu trin wrth weithio allan eu hawl i ostyngiad dan y cynllun hwn, gan gynnwys mewn achosion lle mae person nad yw'n bensiynwyr neu ei b/phartner yn cael credyd cynhwysol.

Atodlen 11 y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Nodi'r darpariaethau ar gyfer defnyddio'r cynllun hwn yn achos myfyrwyr.

Rhan 5 ac Atodlenni 12 i 14 y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig: materion y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn mewn perthynas â phob ymgeisydd h.y. pensiynwr a phobl nad ydynt yn bensiynwyr (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Mae Atodlen 12 yn ymwneud â materion gweithdrefnol y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn. Mae'n disgrifio'r weithdrefn y dylai person ei dilyn wrth wneud cais am ostyngiad yn y Dreth Gyngor dan y cynllun hwn. Mae Atodiad 1 y cynllun hwn yn rhoi manylion ynghylch sut y gall person wneud cais i Gyngor Sir Ynys Môn am ostyngiad yn y Dreth Gyngor.

Mae Atodlen 12 hefyd yn disgrifio sut y gall person apelio yn erbyn penderfyniadau penodol a wneir gan Gyngor Sir Ynys Môn dan y cynllun hwn.

Gan fod Cyngor Sir Ynys Môn yn defnyddio dulliau cyfathrebu electronig mewn perthynas â chyflwyno cais a rhoi gostyngiad, ceir yn Atodlen 12 fanylion am faterion y mae'n rhaid eu cynnwys dan y cynllun hwn.

Mae Atodlenni 13 a 14 yn disgrifio pwy a fedr wneud cais dan y cynllun hwn, dyddiad cyflwyno'r cais, ôl-ddyddio ceisiadau i bensiynwyr a phobl eraill, diwygio a thynnu ceisiadau yn ôl a'r dystiolaeth a'r wybodaeth y mae eu hangen gyda'r cais. Mae Atodlenni 13 a 14 hefyd yn nodi'r gofynion dan y cynllun hwn o ran y wybodaeth y mae'n rhaid i Gyngor Sir Ynys Môn ei darparu wrth roi gwybod i'r ymgeisydd am y penderfyniad a'r hyn y mae'n rhaid ei gynnwys yn y rhybudd o benderfyniad.

Rhan 6 y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Gosod allan y darpariaethau trosiannol fydd yn berthnasol i bobl sy'n derbyn, neu sydd wedi gwneud cais i dderbyn, gostyngiad o dan y cynlluniau gostyngiadau cyfredol, pan fydd y cynlluniau newydd yn dod i rym.

Elfennau dewisol y cytunwyd arnynt gan Gyngor Sir Ynys Môn i ddarparu cefnogaeth ar gyfer y Dreth Gyngor yn ychwanegol at y gofynion statudol a nodwyd yn y Rheoliadau Rhagnodedig a fabwysiadwyd gan y Cyngor

Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi penderfynu mabwysiadu Cynllun Dewisol Lleol ar gyfer Pensiwn Anabledd Rhyfel a Phensiynau Gweddwon Rhyfel. Manylir ar hyn yn Atodiad 2 lle nodir yr elfennau hynny o bensiynau o'r fath a fydd yn cael eu hanwybyddu fel incwm. Mae hwn yn gymorth at y Dreth Gyngor sy'n ychwanegol at y gefnogaeth sy'n ofynnol yn statudol yn y Rheoliadau Rhagnodedig.

Hwn fydd yr unig ddisgresiwn lleol y bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn ei ddefnyddio dan ei Gynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

Manylion am y drefn lle y gall rhywun wneud cais am ostyngiad o dan y cynllun

Rhaid i bob person wneud cais am Ostyngiad Dreth Gyngor, oni bai bod rheoliadau pellach gan Lywodraeth Cymru yn datgan fel arall. Bydd hon yn ffurflen electronig neu'n Ffurflen Gais bapur ar gyfer Gostyngiad Dreth Gyngor a rhaid ei danfon i un o'r swyddfeydd dynodedig canlynol:-

A. Gellir gwneud cais electronig fel a ganlyn: -

- i.** Drwy apwyntiad i fynychu i gwblhau'r ffurflen yng Nghyswllt Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, LL77 7TW (Ffôn 01248 755869/70/72/73/74/75/76/77/78/79) neu i ymweld â chleientiaid bregus yn eu cartref i gwblhau'r ffurflen gais (Ffôn 01248 752658/752226).
- ii.** Drwy apwyntiad i gwblhau'r ffurflen dros y ffôn yn Swyddfeydd Adain Refeniw a Budd-daliadau, Swyddogaeth Adnoddau, Swyddfeydd y Sir, Llangefni, LL77 7TW (Ffôn 01248 752658/752226).
- iii.** Drwy apwyntiad i gwblhau'r ffurflen efo "partneriaid" cymeradwy efo hyfforddiant priodol. Y rhai cyfredol yw -
 - Canolfan JE O'Toole, Sgwâr Trearddur, Caergybi, LL65 1NB (Ffôn 01407 760208);
 - unrhyw swyddfa Cyngor ar Bopeth sydd ar yr Ynys (Ffôn 01248 722652);
 - Swyddfa Cymorth Tai, Cyngor Sir Ynys Môn, Sgwâr Trearddur, Caergybi, LL65 1NB (Ffôn 01407 765912) a Gwasanaeth Cwsmer Tai, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni (Ffôn 01248 752200); ac
 - Swyddfeydd Digartref Ynys Môn, Caergybi (Ffôn 01407 765557)

Efallai, yn y flwyddyn, bydd yr Awdurdod yn ychwanegu at y rhestr yma "bartneriaid" ychwanegol sydd yn cael eu cymeradwyo ac hefo hyfforddiant priodol.

- iv.** Yn electronig drwy wefan Cyngor Sir Ynys Môn - <http://www.ynysmon.gov.uk/lles-ac-arian/treth-cyngor/leihewch-eich-bil-treth-cyngor/cynllun-gostyngiadaur-dreth-gyngor/> neu yn safleoedd hunan gwasanaeth o fewn:-
 - Cyswllt Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, LL77 7TW (Ffôn 01248 755869/70/72/73/74/75/76/77/78/79);
 - Canolfan Gymunedol Llanfaes, Hampton Way, Biwmares, LL58 8LG (Ffôn 01248 812986);
 - Canolfan Iorwerth Rowlands, Steeple Lane, Biwmares, LL58 8AE (Ffôn 01248 811508);
 - Llyfrgell Amlwch, Lôn Parys, Amlwch, LL68 9EA (Ffôn 01407 830145);
 - Llyfrgell Niwbwrch, Neuadd Prichard Jones, Niwbwrch, Llanfairpwllgwyngyll LL61 6SY (Ffôn 01248 440770);
 - Canolfan JE O'Toole, Sgwâr Trearddur, Caergybi, LL65 1NB (Ffôn 01407 760208);
 - Canolfan Gymunedol Gwelfor, Ffordd Tudur, Morawelon, Caergybi LL65 2DH (Ffôn 01407 763518).

- v. Dogfen Fewnbwn Awdurdod Lleol yr Adran am Waith a Phensiynau (LAID) a Gwybodaeth Cwsmer Awdurdod Lleol (LACI) lle maent yn datgan bwriad i hawlio Gostyngiad y Dreth Gyngor.
- vi. Y ffurflenni Credyd Cynhwysol canlynol mewn ffurf electronig oddi wrth yr Adran am Waith a Phensiynau lle maent yn datgan bwriad i hawlio Gostyngiad y Dreth Gyngor:-
 - LCTR2 – ffurflen Gostyngiad y Dreth Gyngor Leol
 - LCTR3 - ffurflen Gostyngiad y Dreth Gyngor Leol
- vii. Yn electronig ar unrhyw ffurf arall y bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn penderfynu arno yn y dyfodol.

B. Gellir cyflwyno cais ar bapur drwy'r dulliau canlynol: -

- i. Trwy gyfrwng ffurflenni cais a gymeradwywyd a dderbyniwyd gan y Swyddogaeth Adnoddau Ynys Môn, Adain Refeniw a Budd-daliadau yn ei swyddfeydd dynodedig yn Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, LL77 7TW neu'r Swyddfa Budd-daliadau, Ystafell 3, 2il Lawr, Neuadd y Dref, Stryd Newry, Caergybi, LL65 1HU.
- ii. Y ffurflenni Credyd Cynhwysol canlynol oddi wrth yr Adran am Waith a Phensiynau lle maent yn datgan bwriad i hawlio Gostyngiad y Dreth Gyngor:
 - LCTR2 – ffurflen Gostyngiad y Dreth Gyngor Leol
 - LCTR3 - ffurflen Gostyngiad y Dreth Gyngor Leol

CYNLLUN LLEOL - ANWYBYDDIAD PENSIWN RHYFEL**Atodlen 4, Rheoliad 30 - Pensiynwyr****Atodlen 9, Rheoliad 31 – Heb fod yn Bensiynwyr**

ELFENNAU UNIGOL	DIYSTYRU INCWM
Pensiwn Anabledd Rhyfel	Ydyw (£10 statudol, 100% Lleol)
Pensiwn Gweddwon Rhyfel	Ydyw (£10 statudol, 100% Lleol)
Pensiwn Gweddwon Rhyfel (cyn 1973 - SPAL)	Ydyw (2017/18) 100% statudol, £ ??, ?? yn amodol ar uwchraddio * blynyddol
Atodiad Anghyflogadwy	Na
Lwfans ychwanegol ar gyfer Gwraig (a delir gydag Atodiad Anghyflogadwy)	Na
Lwfans Gweini Cyson	Ydyw (statudol)
Lwfans Analluedd	Na
Lwfans 'Cysuron'	Na
Lwfans Oed	Na
Lwfans ar gyfer Galwedigaeth o Safon Is	Na
Atodiad Symudedd Pensiynwyr Rhyfel	Ydyw (statudol)
Lwfans Anabledd Dwys Eithriadol	Ydyw (statudol)
Lwfans Galwedigaethol Anabledd Difrifol	Ydyw (statudol)
Lwfans Plant	Na

* gosodir gan y Lluoedd Morwrol, y Fyddin a'r Awyrlu ac ati, Gorchymyn Pensiwn Gwasanaeth "Anabledd a Marwolaeth" 2006. Nid yw'r ffigyrau uwchraddio ar gyfer 2017 /18 wedi dod i law eto.

Tabl 1: Llwyth Achosion 30 Medi 2016

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm Gostyngiad y Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	6,252	100%	£5,374,694	100%
Canran a Ddyfarnwyd				
Dyfarniad llawn Gostyngiad y Dreth Gyngor h.y. 100%	4,882	78.1%	£4,484,060	83.4%
Dyfarniad rhannol Gostyngiad y Dreth Gyngor h.y. llai na 100%	1,370	21.9%	£890,634	16.6%
Math o Hawliad				
Hawliadau wedi'u Pasportio*	4,343	69.5%	£3,957,744	73.6%
Hawliadau heb eu Pasportio h.y. Hawliadau Safonol	1,909	30.5%	£1,416,950	26.4%
Bandiau y Dreth Gyngor				
Band A (Gostyngiad Anabl)	8	0.1%	£5,366	0.1%
Band A	1,991	31.8%	£1,402,766	26.1%
Band B	1,993	31.9%	£1,608,118	29.9%
Band C	1,113	17.8%	£1,024,399	19.1%
Band D	687	11.0%	£712,895	13.3%
Band E	338	5.4%	£428,568	8.0%
Band F	105	1.7%	£163,289	3.0%
Band G	16	0.3%	£27,299	0.5%
Band H	1	0.0%	£1,994	0.0%
Band I	0	0.0%	£0	0.0%
Ardaloedd Trefi a Chymunedau Lleol				
Caerdybi	1,712	27.4%	£1,332,515	24.8%
Llangefni	543	8.7%	£447,673	8.3%
Amlwch	485	7.8%	£416,873	7.8%
Porthaethwy	220	3.5%	£195,470	3.6%
Llanfair Mathafarn Eithaf	217	3.5%	£214,187	4.0%
Rhosyr	204	3.3%	£180,442	3.6%
Y Fali	178	2.9%	£144,476	2.7%
Biwmares	176	2.8%	£156,812	2.9%
Llanfairpwll	153	2.5%	£135,688	2.5%
Llanfair yn Neubwll	141	2.3%	£116,347	2.2%
Llanbadrig	138	2.2%	£121,739	2.3%
Llanfaelog	137	2.2%	£124,381	2.3%
Llannerch-y-medd	130	2.1%	£111,567	2.0%
Llanfihangel Esceifiog	106	1.7%	£98,258	1.8%
Bodedern	103	1.7%	£92,551	1.7%
Mechell	101	1.6%	£95,282	1.8%
Llangoed	100	1.6%	£89,910	1.7%
Llanidan	100	1.6%	£83,799	1.6%
Trewalchmai	95	1.5%	£82,689	1.5%
Pentraeth	94	1.5%	£83,408	1.5%
Bodorgan	91	1.4%	£75,449	1.4%
Llaneilian	90	1.4%	£86,247	1.6%
Cwm Cadnant	80	1.3%	£76,070	1.4%
Moelfre	80	1.3%	£67,357	1.3%
Rhosybol	79	1.3%	£73,839	1.4%
Bodffordd	76	1.2%	£67,107	1.3%
Aberffraw	72	1.2%	£56,830	1.0%
Bryngwran	66	1.0%	£55,897	1.0%
Llangristiolus a Cherrigceinwen	61	1.0%	£67,609	1.3%
Llanddaniel	53	0.8%	£46,911	0.9%
Cylch y Garn	52	0.8%	£52,531	1.0%

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Ardaloedd Trefi a Chymunedau Lleol (parhad)0				
Tref Alaw	50	0.8%	£53,538	1.0%
Llanddona	50	0.8%	£48,974	0.9%
Trearddur	48	0.7%	£55,390	1.0%
Llanfaethlu	43	0.7%	£40,372	0.7%
Llanddyfnan	42	0.7%	£44,988	0.8%
Llanfachraeth	37	0.6%	£34,216	0.6%
Rhoscolyn	22	0.3%	£23,970	0.4%
Penmynydd	18	0.2%	£16,206	0.3%
Llaneugrad	9	0.1%	£7,126	0.1%

* Hawliadau a basbortwyd yw Lwfans Ceisio Gwaith (yn seiliedig ar Incwm), Cymorth Incwm, Lwfans Cymorth Cyflogaeth (yn gysylltiedig ag Incwm) a Gwarant Credyd Pensiwn lle mae'r Adran am Waith a Phensiynau eisoes wedi dilysu incwm.

Tabl 2: Hawliadau gan Bobl o Oed Gweithio a Phensiynwyr 30 Medi 2016

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	6,252	100%	£5,374,694	100%
Grŵp Oed				
Oed Gweithio	3,247	51.9%	£2,687,511	50.0%
Oed Pensiynwr	3,005	48.1%	£2,687,183	50.0%
Hawliadau pasport* yn ôl Grŵp Oed				
Oed Gweithio	2,328	37.3%	£2,038,896	37.9%
Oed Pensiynwr	2,015	32.2%	£1,918,848	35.7%
Di-basport h.y. hawliadau safonol yn ôl Grŵp Oed				
Oed Gweithio	972	15.5%	£703,400	13.1%
Oed Pensiynwr	937	15.0%	£713,550	13.3%
Cyfansoddiad Aelwydydd yn ôl Grŵp Oed - Cwpl				
Oed Gweithio	767	12.3%	£770,904	14.3%
Oed Pensiynwr	837	13.4%	£892,408	16.7%
Cyfansoddiad Aelwydydd yn ôl Grŵp Oed - Sengl				
Oed Gweithio	2,462	39.3%	£1,902,339	35.4%
Oed Pensiynwr	2,186	35.0%	£1,809,043	33.6%

* Hawliadau a basbortwyd yw Lwfans Ceisio Gwaith (yn seiliedig ar Incwm), Cymorth Incwm, Lwfans Cymorth Cyflogaeth (yn gysylltiedig ag Incwm) a Gwarant Credyd Pensiwn lle mae'r Adran am Waith a Phensiynau eisoes wedi dilysu incwm.

Tabl 3: Oed – Aelwydydd gyda chyfrifoldeb am Blant 30 Medi 2016

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	6,252	100%	£5,374,694	100%
Cyfansoddiad Aelwyd – y statws				
Cwpl	1,604	25.7%	£1,663,312	31.0%
Sengl	4,648	74.3%	£3,711,382	69.0%
Cyfansoddiad Aelwyd - plant				
Dim plant	4,803	76.8%	£4,143,063	77.1%
1 plentyn	644	10.3%	£523,583	9.7%
2 plentyn	441	7.1%	£372,339	6.9%
3 phlentyn	232	3.7%	£210,387	3.9%
4 plentyn	89	1.4%	£79,358	1.5%
5 plentyn	26	0.4%	£26,110	0.5%
6 phlentyn	9	0.1%	£10,104	0.2%
7 plentyn	4	0.1%	£4,922	0.1%
8 plentyn	1	0.0%	£1,190	0.0%
9 plentyn	3	0.1%	£3,638	0.1%
Cyplau â phlant				
Oed Gweithio	468	7.5%	£457,907	8.5%
Oed Pensiynwr	17	0.3%	£19,253	0.3%
Sengl â phlant				
Oed Gweithio	941	15.0%	£732,241	13.5%
Oed Pensiynwr	23	0.4%	£22,230	0.4%
Cyplau â phlant o dan 5 oed				
Oed Gweithio	228	3.7%	£219,162	4.1%
Oed Pensiynwr	1	0.0%	£1,041	0.0%
Sengl â phlant o dan 5 oed				
Oed Gweithio	402	6.4%	£313,312	5.8%
Oed Pensiynwr	1	0.0%	£1,075	0.0%

Tabl 4: Aelwydydd lle dderbyniwyd taliadau anabledd penodol* 30 Medi 2016

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm gostyngiad y Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	6,252	100%	£5,374,694	100%
Cyfansoddiad Aelwyd yn ôl grŵp oed				
Oed Gweithio	1,177	18.8%	£1,064,347	19.8%
Oed Pensiynwr	1,314	21.0%	£1,230,859	22.9%

* Eifen Gofal y Lwfans Byw i'r Anabl (Isel, Canolig, Uchel), Lwfans Gweini, Eifen Gefnogaeth y Lwfans Cefnogaeth Gwaith, Lwfans Analluedd a Thaliadau Annibyniaeth Personol.

Tabl 5: Dadansoddiad o nodweddion a ddiogelir: Rhyw, rhiant Sengl 30 Medi 2016

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm gostyngiad y Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	6,252	100%	£5,374,694	100%
Aelwyd Rhiant Sengl - Merched				
Oed Gweithio	878	14.0%	£677,074	12.5%
Oed Pensiynwr	12	0.2%	£11,291	0.2%
Aelwyd Rhiant Sengl - Dynion				
Oed Gweithio	66	1.1%	£58,369	1.1%
Oed Pensiynwr	8	0.1%	£7,737	0.1%

Tabl 6: Cefndir Ethnig Ynys Môn 30 Medi 2016

Tarddiad Ethnig	Cyfrifiad Mawrth 2011	Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Medi 2016
Prydeinig Gwyn	96.6%	90.2%
Gwyn arall	1.7%	8.2%
Etifeddiaeth gymysg	0.8%	0.5%
Asiaidd (Pawb)	0.7%	0.3%
Du (Pawb)	0.1%	0.8%
Arall (Pawb)	0.3%	0.0%

Tabl 7: Gostyngiad y Dreth Gyngor ychwanegol a ddyfarnwyd dan y cynllun dewisol lleol 30 Medi 2016

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm gostyngiad y Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	6,252	100%	£5,374,694	100%
Pensiwn Gweddwon Rhyfel (Cyn 1973)	3	0.1%	£2,766	0.1%
Pensiwn Anabledd Rhyfel	21	0.3%	£18,986	0.4%